

Spółeczna odpowiedzialność mazowieckich przedsiębiorstw

Społeczna odpowiedzialność biznesu jest koncepcją w Polsce, dopiero od niedawna obecną w publicznym dyskursie. Powszechnie uznaje się, że koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu (*Corporate Social Responsibility - CRS*) odnosi się do dobrowolnego uwzględniania przez organizacje aspektów społecznych i ekologicznych. Zgodnie z tą koncepcją, działalność gospodarcza powinna być prowadzona także w interesie społecznym. Niezależnie od korzyści osób i grup związanych z przedsiębiorstwem, w działalności przedsiębiorstwa uwzględnia się także interes społeczny ogólny lub lokalny. CRS można zdefiniować jako zbiór powinności przedsiębiorstwa wobec społeczeństwa, w którym ono działa oraz obowiązek uwzględniania przez nie interesów i oczekiwań ludzi, którzy w nim pracują, z nim współpracują, konsumują jego produkty, powierzają mu swoje pieniądze, bezpośrednio lub pośrednio odczuwają skutki jego działań i zaniechań.

Raporty Forum Odpowiedzialnego Biznesu dotyczące badań z zakresu odpowiedzialności społecznej w Polsce sugerują niewielkie, ale stale wzrastające znaczenie, jakie przedsiębiorstwa funkcjonujące w Polsce przywiązują do aktywności w tej sferze oraz deklaracyjną wysoką wrażliwość etyczną kadr kierowniczych największych przedsiębiorstw funkcjonujących na polskim rynku. Wyników badań nie potwierdza badanie przeprowadzone w 2009 roku na Mazowszu. Badanie jest częścią projektu „Trendy gospodarcze a zmienność mazowieckiego rynku pracy” realizowanego przez Wyższą Szkołę Zarządzania Personelem wraz z SMG/KRC, finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu POKL, Priorytetu: VIII. Regionalne kadry gospodarki. Badanie objęło 600 przedsiębiorców z województwa mazowieckiego.

W 2009 roku można było odnotować dra-

styczny spadek inwestycji na szkolenia i rozwój pracowników na Mazowszu, a także na dodatkowe świadczenia socjalne. Z punktu widzenia koncepcji społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw interesujące wydaje się pytanie, jak kształtował się od stycznia 2009 roku poziom inwestycji w szkolenia i rozwój pracowników oraz dodatkową opiekę socjalną, od kiedy społeczna odpowiedzialność biznesu konsumowana jest poprzez finansowanie szkoleń pracowników i dodatkową opiekę socjalną, i czy dodatkowo to ta, która wykracza poza świadczenia z ZFŚS. Wyniki badań pokazują, że mazowieccy przedsiębiorcy w 2009 roku najczęściej inwestowali w maszyny i urządzenia – 44%, szkolenia i rozwój pracowników – 39.5%, rzadziej w nowe technologie – 26.2%. Najrzadziej inwestowali w budynki i nieruchomości – 13.7%. W porównaniu do 12 miesięcy poprzedzających badanie można zauważyć w drugiej połowie 2009 roku wyraźny spadek inwestycji we wszystkich wymienionych obszarach.

Badania przeprowadzone w pierwszej połowie 2009 roku pokazują, że 85% mazowieckich przedsiębiorstw inwestowało w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie. Najczęściej były to inwestycje w szkolenia i rozwój pracowników. Finansowało je 60% badanych przedsiębiorstw. W roku 2009 widoczny jest wyraźny spadek o 20.5% i tendencja spadkowa będzie utrzymywała się w najbliższym czasie. Mazowieckie przedsiębiorstwa inwestowały w nie od początku 2009 roku dużo rzadziej niż w roku 2008. W okresie od stycznia do sierpnia/września 2009 roku firmy inwestowały w szkolenia i rozwój pracowników niezależnie od poziomu zatrudnienia. Nieznacznie częściej inwestowały w szkolenia i rozwój pracowników firmy wymagające restrukturyzacji zatrudnienia – 41% niż firmy deklarujące optymalny poziom zatrudnienia – 37.9%.

W roku 2009 mazowieckie przedsiębiorstwa ograniczyły także inwestycje w dodatkowe świadczenia socjalne. W 2008 roku 21% inwestowało w dodatkowe świadczenia socjalne, a od początku 2009 już tylko 14.3% (spadek o 6.7%). Tendencja spadkowa obserwowalna jest niezależnie od poziomu zatrudnienia i można przypuszczać, że będzie utrzymywała się w ciągu najbliższych miesięcy.

Analizowano, czy tendencja spadkowa inwestycji utrzyma się w ciągu najbliższych 12 miesięcy we wszystkich wymienionych obszarach. Okazuje się, że plany inwestycyjne mazowieckich przedsiębiorców zależą od poziomu zatrudnienia. Firmy z optymalnym poziomem zatrudnienia dużo częściej planują ograniczyć inwestycje w szkolenia i rozwój pracowników (planowany spadek o 27.7%) niż przedsiębiorstwa deklarujące potrzebę restrukturyzacji zatrudnienia (planowany spadek o 16.1%). Również można przypuszczać, że spadną nakłady na inwestycje w dodatkowe świadczenia socjalne.

Analiza planów inwestycyjnych mazowieckich przedsiębiorstw w 2009 roku wskazuje, że można oczekiwać dalszego spadku liczby przedsiębiorstw, które zamierzają uruchomić inwestycje, przynajmniej w takich obszarach, jak: szkolenia i rozwój pracowników oraz dodatkowe świadczenia socjalne. Jest bardziej prawdopodobne, że to **przedsiębiorstwa deklarujące optymalny poziom zatrudnienia będą ograniczały takie inwestycje w ciągu najbliższych 12 miesięcy.**

Mazowieckie przedsiębiorstwa deklarują dalsze drastyczne ograniczanie inwestycji w takich obszarach, jak: szkolenia i rozwój pracowników oraz dodatkowe świadczenia socjalne.

Tylko co czwarte mazowieckie przedsiębiorstwo planuje uruchomić inwestycje w ciągu

Tabela 1. Spadek inwestycji w mazowieckich przedsiębiorstwach w porównaniu do roku 2008.

Rodzaje inwestycji w mazowieckich przedsiębiorstwach	% inwestycji w 2008 roku	% inwestycji w 2009 roku	Spadek w stosunku do 2008 roku*
Budynki, nieruchomości	24%	13.7%	- 10.3%
Nowe technologie	33%	26.2%	- 6.8%
Szkolenia i rozwój pracowników	60%	39.5%	- 20.5%
Dodatkowe świadczenia socjalne	21%	14.3%	- 6.7%
Maszyny i urządzenia	56%	44.9%	- 11.1%

Źródło: Opracowanie własne.

* Pomiar inwestycji przeprowadzony został w pierwszej i drugiej połowie 2009 roku. W pierwszej połowie roku pytano mazowieckich przedsiębiorców o dokonane inwestycje w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie.

Tabela 2. Planowane inwestycje w mazowieckich przedsiębiorstwach w ciągu 12 miesięcy.

Jakie inwestycje planuje uruchomić firma?	Ogółem	Poziom zatrudnienia	
		Firmy z optymalnym poziomem zatrudnienia	Firmy wymagające restrukturyzacji zatrudnienia
	%	%	%
Budynki, nieruchomości	28,8%	34,1%	25,2%
Nowe technologie	30,6%	41,1%	23,7%
Szkolenia i rozwój pracowników	19,1%	10,2%	24,9%
Opieka socjalna	1,4%	0,0%	2,4%
Maszyny, urządzenia	53,1%	55,7%	51,5%
Nie wiem	0,7%	0,4%	0,9%

Źródło: Badania własne WSZP i Millward Brown SMG/KRC

najbliższych 12 miesięcy (tabela 2). **Częściej inwestycje w szkolenia i rozwój pracowników planują przedsiębiorstwa wymagające restrukturyzacji zatrudnienia** – 24.9% niż przedsiębiorstwa deklarujące optymalny poziom zatrudnienia – 10.2%.

Badane przedsiębiorstwa, zarówno te wymagające restrukturyzacji zatrudnienia, jak i deklarujące optymalny poziom zatrudnienia nie planują w ciągu najbliższych 12 miesięcy inwestować w opiekę socjalną. **Jedynie dwa z badanych przedsiębiorstw wymagających restrukturyzacji zatrudnienia, planują takie inwestycje!**

Wyniki badań wskazują, że mazowieckie przedsiębiorstwa w roku 2009 ograniczyły nakłady na inwestycje we wszystkich wymienionych obszarach, choć najczęściej robiły to w przypadku inwestycji w szkolenia i rozwój pracowników.

Na poziomie analiz branżowych planuje uruchomienie inwestycji w ciągu najbliższych 12 miesięcy (tj. od momentu badania, a więc sierpnia/września 2009), co czwarta firma z sekcji przetwórstwo przemysłowe i budownictwo z optymalnym poziomem zatrudnienia oraz jedno na trzy przedsiębiorstwa deklarujące potrzebę restrukturyzacji. Zbliżone wyniki zanotowano w przypadku firm z sekcji transport,

gospodarka magazynowa i łączność oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Stosunkowo najmniejsza skłonność do uruchamiania inwestycji cechowała natomiast sekcje hotele i restauracje oraz pośrednictwo finansowe.

Firmy z sekcji przetwórstwo przemysłowe i budownictwo deklarują częściej plany inwestowania w maszyny i urządzenia, nowe technologie oraz szkolenia i rozwój pracowników. Ostatnią z wymienionych inwestycji częściej planują także firmy z branż hotele i restauracje oraz pośrednictwo finansowe, a także firmy z sekcji transport, gospodarka magazynowa i łączność oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego.

Paradoksalnie okazuje się, że wstrzymanie większych nowych inwestycji jest charakterystyczne dla firm z optymalnym poziomem zatrudnienia. Potwierdzają to również wyniki badań jakościowych. W trakcie wywiadów przedstawiciele firm argumentowali, że inwestowały jedynie w bieżące potrzeby. Jest to jednak korzyść krótkookresowa.

Mazowieckie przedsiębiorstwa od początku 2009 roku drastycznie ograniczyły nakłady na inwestycje we wszystkich obszarach, choć

najczęściej robiły to w przypadku inwestycji w szkolenia i rozwój pracowników oraz dodatkowe świadczenia socjalne. Można przewidywać, że tendencja ta utrzyma się w ciągu najbliższych miesięcy. Przedsiębiorstwa deklarujące optymalny poziom zatrudnienia częściej planują ograniczać inwestycje w ciągu najbliższych 12 miesięcy niż przedsiębiorstwa deklarujące potrzebę restrukturyzacji zatrudnienia. Tylko co czwarte mazowieckie przedsiębiorstwo planuje uruchomić inwestycje w ciągu najbliższych 12 miesięcy. Przedsiębiorstwa deklarujące potrzebę restrukturyzacji zatrudnienia częściej planują uruchomić inwestycje w szkolenia i rozwój pracowników niż te z optymalnym poziomem zatrudnienia.

Drastyczny spadek nakładów na szkolenia i rozwój pracowników wskazuje na niską wartość kapitału intelektualnego w ocenie mazowieckich przedsiębiorców. W drugiej połowie 2009 roku zmalała wartość pracowników zatrudnionych w mazowieckich przedsiębiorstwach.

Spadek nakładów na dodatkowe świadczenia socjalne podważa społeczną odpowiedzialność mazowieckich przedsiębiorstw.

dr Anna Mazur
Wyższa Szkoła Zarządzania Personalem

KONFERENCJA

Zapraszamy na bezpłatną konferencję podsumowującą projekt „Trendy gospodarcze a zmienność mazowieckiego rynku pracy”, która odbędzie się **22 kwietnia 2010r.** w Warszawie.

Więcej informacji na www.naukagospodarce.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MillwardBrown
SMG/KRC

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

